

УДК 657.1

Кійко А. І.,
antonkiiko@ukr.net, ORCID ID: 0009-0003-7326-1674,
Researcher ID: KQU-9312-2024,
здобувач, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів

ПЕРВИННІ НОСІЇ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Одним із ключових елементів організації обліку в сфері є транспортно-експедиторської діяльності є первинні носії облікової інформації, які фіксують факти здійснення господарських операцій і забезпечують формування достовірних даних для бухгалтерського та управлінського обліку. Якість і повнота первинних документів у транспортно-експедиторській діяльності мають особливе значення, адже вони підтверджують взаємовідносини між експедитором, перевізником та клієнтом, слугують основою для розрахунків, обґрунтування витрат і доходів, а також виконують функцію доказової бази у випадку господарських спорів. Досліджено особливості первинних облікових носіїв інформації на підприємствах, які надають транспортно-експедиторські послуги. Визначено суттєві функції первинних документів на підприємствах, що здійснюють транспортно-експедиторську діяльність, характеристики транспортно-експедиторської діяльності. Охарактеризовано особливості первинних носіїв облікової інформації на підприємствах, що надають транспортно-експедиторські послуги. Обґрунтовано обов'язкові реквізити первинних документів відповідно до чинного законодавства. Розглянуто вдосконалення реквізитів первинних носіїв облікової інформації на підприємствах, що здійснюють транспортно-експедиторську діяльність. Запропоновано вдосконалення реквізитів первинних носіїв у транспортно-експедиторській діяльності у трьох площинах: технічній, логістичній та фінансово-аналітичній. Охарактеризовано специфіку транспортно-експедиторської діяльності, що впливає на використання первинних документів. Визначено, що регулювання використання носіїв первинної облікової інформації здійснюється як національним законодавством, так і нормативно-правовими актами міжнародного рівня. Зроблено висновок, що удосконалення первинних носіїв облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності повинно здійснюватися за напрямками стандартизації, цифровізації, автоматизації, підвищення контролю та забезпечення юридичної значимості. Доведено, що вдосконалення первинних документів у транспортно-експедиторській діяльності буде впливати і на кращу організацію бухгалтерського обліку на підприємстві.

Ключові слова: первинні носії, облік, транспортно-експедиторська діяльність, первинні документи.

Kiyko A. I.,
antonkiiko@ukr.net, ORCID ID: 0009-0003-7326-1674,
Researcher ID: KQU-9312-2024,
Postgraduate, Lviv University of Trade and Economics, Lviv

PRIMARY CARRIERS OF ACCOUNTING INFORMATION FOR TRANSPORT AND FORWARDING ACTIVITIES

Abstract. One of the key elements of the accounting organization in the field of freight forwarding activities is the primary carriers of accounting information, which record the facts of business transactions and ensure the formation of reliable data for accounting and managerial accounting. The quality and completeness of primary documents in freight forwarding activities are of particular importance, as they confirm the relationship between the forwarder, carrier and client, serve as the basis for calculations, substantiation of costs and revenues as well as serve as an evidentiary base in the event of commercial disputes. The features of primary accounting information carriers at enterprises that provide freight forwarding services are studied. The essential functions of primary documents at enterprises that provide freight forwarding activities as well as the characteristics of freight forwarding activities are determined. The features of primary accounting information carriers at enterprises that provide freight forwarding services are characterized. The mandatory details of primary documents in accordance with current legislation are substantiated. The improvement of the details of primary accounting information carriers at enterprises that provide freight forwarding activities is considered. It is proposed to improve the details of primary carriers in freight forwarding activities in three areas: technical, logistical and financial-analytical. The specifics of freight forwarding activities that affect the use of primary documents are characterized. It is determined that the regulation of the use of primary accounting information carriers is implemented by both national legislation and international regulatory legal acts. It was concluded that the improvement

of primary carriers of accounting information in freight forwarding activities should be implemented in the areas of standardization, digitalization, automation, increased control and ensuring legal significance. It is proven that the improvement of primary documents in freight forwarding activities will also affect the better organization of accounting at the enterprise.

Keywords: primary carriers, accounting, freight forwarding activities, primary documents.

JEL Classification: M41

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2025-83-30>

Постановка проблеми. Транспортно-експедиторська діяльність займає важливе місце у сучасній економіці, оскільки забезпечує ефективне функціонування ланцюгів постачання, сприяє розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та формує значний сегмент ринку логістичних послуг. Одним із ключових елементів організації обліку в цій сфері є первинні носії облікової інформації, які фіксують факти здійснення господарських операцій і забезпечують формування достовірних даних для бухгалтерського та управлінського обліку.

Якість і повнота первинних документів у транспортно-експедиторській діяльності мають особливе значення, адже вони підтверджують взаємовідносини між експедитором, перевізником та клієнтом, слугують основою для розрахунків, обґрунтування витрат і доходів, а також виконують функцію доказової бази у випадку господарських спорів. В умовах цифровізації економіки та переходу на міжнародні стандарти обліку актуалізується потреба в удосконаленні первинних носіїв інформації, їх уніфікації та переведенні в електронну форму.

Дослідження сутності та особливостей первинних носіїв облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності дає змогу визначити напрями їх удосконалення, що сприятиме підвищенню прозорості, оперативності та ефективності облікових процесів на підприємствах даної галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання сутності первинних носіїв облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності досліджували А. В. Базилук [1], М. П. Войнаренко [3], Н. К. Єсієва [3], М. В. Корягін [2, 13], П. О. Куцик [2, 7, 8], О. І. Малишкін, Ю. Д. Малярєвський [9], Р. А. Марценюк [7], Н. С. Пасенко, М. Ю. Чік [12, 13], І. Й. Яремко [8] та ін. Проте на сьогодні, враховуючи динаміку економічних реалій та плинність норм чинного законодавства, комплексні дослідження з питань сутності первинних носіїв облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності підприємств та їх удосконалення відсутні.

Постановка завдання. Мета статті – дослідження первинних носіїв облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності та їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Транспортно-експедиторська діяльність посідає особливе місце в системі сучасних економічних відносин, адже забезпечує організацію та

координацію перевезень, сприяє розвитку міжнародної торгівлі та інтеграції України у світову економіку. У процесі здійснення транспортно-експедиторських послуг формується значний масив облікової інформації, що потребує належного документального підтвердження. Саме первинні носії облікової інформації виступають базою для ведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності та підтвердження правомірності господарських операцій.

Первинні носії облікової інформації – це документи, які фіксують факт здійснення господарської операції, відображають її зміст та є підставою для бухгалтерського, податкового й управлінського обліку. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» первинний документ – це документ, який містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення. Для підприємств транспортно-експедиторської сфери ці документи мають особливе значення, адже вони відображають як внутрішньогосподарські процеси, так і операції з міжнародними партнерами, митними та податковими органами.

Первинні документи є основним елементом облікового процесу, оскільки виконують низку функцій:

1. Інформаційна функція: документи відображають умови перевезення, вид транспорту, відправника й одержувача, вартість послуг, митні реквізити; забезпечують надання достовірних даних для ведення бухгалтерського та управлінського обліку.

2. Підтверджувальна функція: засвідчують факт надання транспортно-експедиторських послуг або перевезення вантажів; є підставою для відображення витрат і доходів у бухгалтерському обліку.

3. Правова функція: використовуються як докази при розгляді претензій та спорів; коносамент, наприклад, підтверджує право власності на вантаж; CMR-накладна засвідчує прийняття вантажу до перевезення.

4. Контрольна функція: дає можливість перевіряти виконання умов договору (терміни, якість, маршрут доставки); сприяє контролю за фінансовими взаєморозрахунками між сторонами.

5. Організаційна функція: документи сприяють упорядкуванню роботи підприємства: формують документообіг, забезпечують координацію між експедитором, перевізником і клієнтом.

6. Аналітична функція: дані з первинних документів використовуються для аналізу ефективності транспортно-експедиторської діяльності: розрахунку собівартості, прибутковості маршрутів, оптимізації логістичних схем.

Також у транспортно-експедиторській діяльності первинні документи мають такі особливості:

1. Мультифункціональність – один документ (наприклад, CMR-накладна) одночасно виконує облікову, контрольну, правову та логістичну функції.

2. Міжнародний характер – значна частина первинних носіїв формується відповідно до міжнародних конвенцій (CMR, Гаазькі правила, Монреальська конвенція тощо).

3. Юридична значимість – первинні документи у транспортно-експедиторській діяльності часто є доказами у судових чи арбітражних спорах між перевізниками, експедиторами та клієнтами.

4. Комплексність інформації – вони містять дані не лише для бухгалтерського обліку (вартість послуг, розрахунки), а й для логістики (маршрут, терміни доставки, відповідальні особи).

5. Регуляторна функція – документи підлягають перевірці податковими, митними та контролюючими органами, що підвищує вимоги до їх правильності та повноти.

Обов'язковими реквізитами первинного документа є його назва, дата складання, зміст операції, одиниці виміру, посади та підписи відповідальних осіб. Недотримання цих вимог позбавляє документ юридичної сили.

Реквізити первинного облікового документа визначені ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», але в транспортно-експедиторській діяльності їх можна удосконалити, доповнивши або конкретизувавши для зручності роботи та контролю.

Обов'язковими реквізитами первинного облікового носія у транспортно-експедиторській діяльності є:

1. Назва документа (форми).
2. Дата складання.
3. Назва підприємства, від імені якого складено документ.
4. Зміст і обсяг господарської операції.
5. Одиниця виміру господарської операції.
6. Посади і прізвища осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення.
7. Особистий підпис або інші дані, що дають змогу ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції.

За результатами проведеного дослідження нами запропоновано можливі напрямки вдосконалення реквізитів первинних документів у транспортно-експедиторській діяльності:

1. Ідентифікаційні реквізити: QR-код або штрих-код для швидкого зчитування даних; унікальний ідентифікаційний номер документа (для інтеграції з електронними системами); посилання на номер заявки/договору з клієнтом.

2. Транспортно-експедиторські реквізити: дані про маршрут: пункт відправлення, пункт призначення, транзитні пункти; номер транспортного засобу, дані про водія, номер контейнера чи причепа; вид транспорту (авто, залізниця, морський, авіа).

3. Логістичні реквізити: час завантаження і розвантаження (з точністю до годин/хвилин); GPS-координати місця відправлення та доставки; вага бруutto/нетто, кількість вантажних місць, спосіб пакування.

4. Фінансово-облікові реквізити: автоматично розрахована вартість перевезення / експедиторських послуг; посилання на рахунок-фактуру чи акт виконаних робіт; дані для оплати (IBAN, код банку, валюта операції).

5. Юридичні та контрольні реквізити: електронний підпис/КЕП замовника та виконавця; поле для електронної відмітки митних чи контролюючих органів; відмітки про страхування вантажу.

6. Аналітичні реквізити: код замовника та внутрішній код клієнта (для CRM); KPI-індикатори: час у дорозі, відхилення від маршруту, затримки; автоматична генерація статусу операції (виконано/частково виконано/анульовано).

Отже, вдосконалення реквізитів первинних носіїв у транспортно-експедиторській діяльності доцільно проводити у трьох площинах:

- технічній (QR-коди, електронні підписи, інтеграція з ERP);
- логістичній (маршрут, транспортні дані, час виконання);
- фінансово-аналітичній (вартість, контроль, KPI).

Транспортно-експедиторська діяльність має низку специфічних рис, які безпосередньо впливають на формування та використання первинних документів. Документальне забезпечення у цій сфері відрізняється від інших видів господарської діяльності через багатосторонність відносин, міжнародний характер операцій та високу юридичну значимість документів.

Специфіка транспортно-експедиторської діяльності полягає в багатосторонності господарських відносин: у процесі перевезення вантажу зазвичай беруть участь експедитор, клієнт, перевізник, страхові, митні органи та інші сторони:

- експедитор – координує процес і виступає посередником;
- замовник (клієнт) – ініціює перевезення та здійснює оплату;
- перевізник – безпосередньо виконує транспортування;
- митні органи – здійснюють контроль та оформлення вантажів у разі міжнародних перевезень;
- страхові компанії, склади, порти, термінали – забезпечують додаткові послуги.

Це зумовлює наявність різних документів, які відображають інтереси кожної зі сторін і водночас повинні бути взаємопов'язаними між собою.

Крім того, документальне оформлення операцій у сфері експедирування має міжнародний характер,

адже регулюється не лише національним законодавством, а й міжнародними конвенціями та договорами, зокрема:

- Конвенція CMR – для автомобільних міжнародних перевезень (CMR-накладна);
- Гаазько-Вісбійські правила, Гамбурзькі правила – у сфері морських перевезень (коносамент);
- Монреальська конвенція – для авіаційних перевезень (Air Waybill);
- СМГС та УМВС – регламентують міжнародні залізничні перевезення.

Така нормативна база визначає уніфіковану форму документів, що дає змогу їх визнавати в різних країнах.

Документи у транспортно-експедиторській діяльності мають не лише облікову, а й юридичну значимість, тобто доказову силу. Так, наприклад, коносамент підтверджує право власності на вантаж і може виступати цінним папером. CMR-накладна містить дані, що використовуються як докази у випадку спорів між сторонами перевезення. Акти приймання-передачі вантажу підтверджують його фактичний стан та кількість. Таким чином, документи є інструментом юридичного захисту інтересів підприємства.

Більшість документів у транспортно-експедиторській діяльності є комплексними та багатофункціональними, що передбачає наявність наступних ознак:

- бухгалтерські (відображення доходів і витрат);
- логістичні (організація маршруту, контроль доставки);
- митні (декларації, сертифікати);
- фінансові (розрахунки з контрагентами).

Наприклад, інвойс одночасно підтверджує вартість послуг, використовується для оподаткування та для митного оформлення.

До документів у транспортно-експедиторській діяльності ставляться високі вимоги до оформлення та збереження, тому ці документи повинні відповідати таким вимогам:

- національного законодавства (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України);
- міжнародних стандартів документообігу;
- внутрішніх політик підприємства (регламенти документообігу, архівування).

Неналежне оформлення призводить до ризику податкових штрафів, втрати доказової бази або неможливості підтвердження витрат.

Основними первинними носіями облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності є:

1. Договори: договір транспортного експедирування; договори перевезення, зберігання, страхування вантажів.
2. Транспортні документи: CMR-накладна (для міжнародних автомобільних перевезень); коносамент (Bill of Lading) – основний документ у морських перевезеннях; авіаційна вантажна накладна (Air Waybill, AWB); залізнична накладна (форми СМГС, УМВС).

3. Внутрішні документи підприємства: заявки клієнтів на перевезення; акти приймання-передачі вантажів; акти наданих послуг експедитора; рахунки-фактури, інвойси.

4. Податкові та фінансові документи: податкові накладні, у тому числі компенсуючі; банківські виписки, касові документи; митні декларації (для міжнародних перевезень).

Якісне документальне оформлення у сфері транспортно-експедиторської діяльності має надзвичайно важливе значення, оскільки:

- забезпечує підтвердження витрат і доходів підприємства;
- є підставою для податкового обліку, зокрема з податку на додану вартість та податку на прибуток;
- виступає доказом у разі виникнення спорів;
- формує достовірність і повноту фінансової звітності.

Неправильно оформлені документи можуть призвести до втрати можливості віднести витрати до податкових, оспорування угод чи штрафних санкцій з боку контролюючих органів.

Первинні носії облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності є основою для здійснення облікових процесів, підтвердження господарських операцій і правомірності дій підприємства. Їх значення полягає не лише у виконанні інформаційної та контрольної функції, а й у захисті інтересів суб'єктів господарювання.

У сучасних умовах дедалі більшої актуальності набуває впровадження електронного документообігу (e-CMR (електронна товарно-транспортна накладна, електронні інвойси, митні декларації в електронному форматі). Це дозволяє: зменшити витрати часу та ресурсів; мінімізувати ризик втрати документів; підвищити прозорість операцій; інтегруватися з міжнародними інформаційними системами логістики.

Отже, правильна організація роботи з первинними носіями облікової інформації в транспортно-експедиторській діяльності є запорукою ефективності бухгалтерського обліку, достовірності фінансової звітності та конкурентоспроможності підприємств у сфері логістики.

Ефективність організації бухгалтерського обліку в транспортно-експедиторській діяльності значною мірою визначається якістю первинних носіїв облікової інформації, які виконують функції підтвердження факту здійснення господарських операцій, формування облікових даних та забезпечення можливості їх подальшого контролю й аналізу. У сучасних умовах господарювання, що характеризуються динамічними змінами бізнес-середовища та активними процесами цифровізації, постає необхідність удосконалення первинних носіїв облікової інформації у даній сфері. За результатами проведене дослідження вдосконалення первинних носіїв облікової інформації передбачає:

1. Стандартизація та уніфікація документів. Доцільним є розроблення єдиних уніфікованих форм заявок, експедиторських доручень, актів наданих послуг та товарно-транспортних накладних. Використання міжнародних стандартів

(зокрема, CMR та FIATA-документів) сприятиме гармонізації національної практики з міжнародними вимогами. Впровадження системи ідентифікації документів за допомогою QR-кодів або штрих-кодів для ідентифікації перевізників, вантажу та клієнтів забезпечить підвищення прозорості та зручності документообігу.

2. Цифровізація документообігу. Перспективним напрямом є перехід на електронні форми первинних носіїв, зокрема використання електронної товарно-транспортної накладної (e-TTN, eCMR), електронних актів виконаних робіт та ін. Застосування електронного підпису для підтвердження угод та приймання-передачі вантажу дозволить надати первинним документам юридичної сили та забезпечить їх захист від несанкціонованих змін. Інтеграція систем електронного документообігу з ERP- та CRM-платформами сприятиме автоматизації облікових процесів та оперативному отриманню необхідної інформації.

3. Автоматизація обробки даних. Доцільним є впровадження сучасних ERP- та CRM-систем, які забезпечують автоматичне формування первинних документів на основі даних операційної діяльності. Використання мобільних застосунків для водіїв та експедиторів дозволить здійснювати онлайн-оформлення документів безпосередньо під час виконання рейсів та надасть можливість автоматичного формування звітів про виконання рейсів, витрати та доходи. Застосування технологій сканування та оптичного розпізнавання символів (OCR) сприятиме скороченню часу на обробку паперових документів, зменшенню ймовірності помилок та надасть можливість швидкого внесення даних в облікові системи.

4. Контроль та аналітика. Удосконалення первинних носіїв повинно передбачати автоматичне формування маршрутних листів та звітів як первинних носіїв на основі GPS-моніторингу транспортних засобів. Використання інтегрованих інформаційних дашбордів на основі первинних документів забезпечить оперативний аналіз доходів і витрат, а також оцінку ефективності транспортно-експедиторських операцій. Перспективним є застосування технологій блокчейн для фіксації незмінних даних щодо переміщення вантажів і здійснення супровідних операцій.

5. Юридична та інформаційна безпека. З метою збереження достовірності та цілісності облікових даних, забезпечення захисту електронних первинних документів від несанкціонованих змін доцільно організувати хмарне зберігання первинних документів із багаторівневим захистом та системою резервного копіювання. Важливим є розроблення внутрішніх регламентів підприємства щодо порядку створення, обробки та архівування електронних документів. Гармонізація національної практики з міжнародними нормативними актами щодо обліку транспортно-експедиторської діяльності сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку транспортно-експедиторських послуг.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, удосконалення первинних носіїв облікової інформації у транспортно-експедиторській діяльності повинно здійснюватися за напрямками стандартизації, цифровізації, автоматизації, підвищення контролю та забезпечення юридичної значимості. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності облікових процесів, прозорості діяльності підприємств та зниженню ризиків, пов'язаних із недостовірністю облікових даних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базиліук А. В., Малишкін О. І. Бухгалтерський і податковий облік автотранспорту та автоперевезень : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2011. 256 с.
2. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : підручник / за ред. д.е.н., проф. П. О. Куцика; П. О. Куцик, В. І. Бачинський та ін. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2023. 3-е видан. 308 с.
3. Войнаренко М., Єсієва Н. Автомобільні вантажні перевезення як об'єкт обліку та аудиту діяльності підприємств-перевізників. *Економічний аналіз*. 2013. Т. 12(4). С. 204-207.
4. Гура М. О. Облік видів економічної діяльності : навч. посіб. К. : Знання, 2004. 541 с.
5. Кійко А. І. Нормативно-правове регулювання відносин учасників при наданні транспортно-експедиторських послуг: економічний аспект. *Сімдесят другі економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки* : матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Львів, Україна – м. Пшеворськ, Польща, 21-22 лютого 2023 р.). URL: <http://www.spilnota.net.ua/us/article/id-4239/>.
6. Кійко А. І. Сутність та особливості транспортно-експедиторської діяльності підприємств: сучасний аспект. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2024. № 79. С. 106-112.
7. Куцик П., Марценюк Р. Облік і оподаткування транспортно-експедиторської діяльності: теоретико-методичні аспекти. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал*. 2020. Вип. 2. С. 49-60.
8. Куцик П. О., Яремко І. Й. Методологічні засади організації облікового та контрольного інструментарію в управлінні логістичними витратами підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2024. Вип. 79. С. 76-80. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure79-13>.
9. Облік у галузях виробництва і послуг : навч. посіб. / Ю. Д. Маляревський, М. С. Горяєва, Н. С. Пасенко, А. О. Косич. Х. : Видавництво «Інжек», 2008. 616 с.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

11. Про транспортно-експедиторську діяльність : Закон України від 01.07.2004 р. № 1955-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>.

12. Чік М. Ю. Облік транспортних витрат у лісовому господарстві. *Науково-практичний журнал «Бухгалтерський облік і аудит»*. 2012. № 7. С. 28-33.

13. Чік М. Ю., Корягін М. В. Особливості обліку транспортно-експедиторської діяльності підприємств. *Бізнес-навігатор*. 2025. Вип. № 5(82). URL: https://www.business-navigator.ks.ua/journals/2025/82_2025/6.pdf.

REFERENCES

1. Bazyliuk, A. V. and Malyskhin, O. I. (2011), *Bukhhalterskyi i podatkovyi oblik avtotransportu ta avtoperevezen : navch. posib.*, Tsentr uchbovoi literatury, K., 256 s.

2. *Bukhhalterskyi oblik v upravlinni pidpriemstvom : pidruchnyk* (2023), za red. d.e.n., prof. P. O. Kutsyka; P. O. Kutsyk, V. I. Bachynskyi ta in. Vydavnytstvo Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu, Lviv, 3-e vyd., 308 s.

3. Voinarenko M. and Yesiieva N. (2013), *Avtomobilni vantazhni perevezennia yak ob'iekt obliku ta audytu diialnosti pidpriemstv-pereviznykiv, Ekonomichnyi analiz*, T. 12(4), s. 204-207.

4. Hura, M. O. (2004), *Oblik vydiv ekonomichnoi diialnosti : navch. posib.*, Znannia, K., 541 s.

5. Kiiko, A. I. (2023), *Normatyvno-pravove rehuliuвання vidnosyn uchasnykiv pry nadanni transportno-ekspedytorskykh posluh: ekonomichnyi aspekt, Simdesiat druhi ekonomiko-pravovi dyskusii. Seriia: Sotsialni ta humanitarni nauky : materialy Mizhnarodnoi naukovoï internet-konferentsii*, (m. Lviv, Ukraina – m. Pshevorsk, Polshcha, 21-22 liutoho 2023 r.), available at: <http://www.spilnota.net.ua/us/article/id-4239/>.

6. Kiiko, A. I. (2024), *Sutnist ta osoblyvosti transportno-ekspedytorskoï diialnosti pidpriemstv: suchasnyi aspekt*, *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky*, № 79, s. 106-112.

7. Kutsyk P. and Martseniuk R. (2020), *Oblik i opodatkuvannia transportno-ekspedytorskoï diialnosti: teoretyko-metodychni aspekty*, *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal*, vyp. 2, s. 49-60.

8. Kutsyk, P. O. and Yaremko, I. Y. (2024), *Metodolohichni zasady orhanizatsii oblikovoho ta kontrolnoho instrumentariiu v upravlinni lohistychnymy vytratamy pidpriemstva, Infrastruktura rynku*, vyp. 79, s. 76-80. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct79-13>.

9. *Oblik u haluziakh vyrobnytstva i posluh : navch. posib.* (2008), Maliarevskyi, Yu. D., Horiaieva, M. S., Pasenko, N. S. and Kosych, A. O. Vydavnytstvo «Inzhnek», Kh., 616 s.

10. *Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini : Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 r. № 996-XIV*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

11. *Pro transportno-ekspedytorsku diialnist : Zakon Ukrainy vid 01.07.2004 r. № 1955-IV*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>.

12. Chik, M. Yu. (2012), *Oblik transportnykh vytrat u lisovomu hospodarstvi, Naukovo-praktychnyi zhurnal «Bukhhalterskyi oblik i audit»*, № 7, s. 28-33.

13. Chik, M. Yu. and Koriahin, M. V. (2025), *Osoblyvosti obliku transportno-ekspedytorskoï diialnosti pidpriemstv*, *Biznes-navihator*, vyp. № 5(82), available at: https://www.business-navigator.ks.ua/journals/2025/82_2025/6.pdf.

Стаття надійшла до редакції 12 травня 2025 року